

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind riscurile sistemice septembrie 2023

Anul VII, nr. 17

Sondaj privind
riscurile sistemice
Septembrie 2023

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2601-5331 (versiune *online*)

Cuprins

Sondaj privind riscurile sistemice	5
<hr/>	
Anexa 1 Harta principalelor riscuri la adresa stabilității financiare la nivel global	10
Anexa 2 Harta riscurilor la adresa stabilității financiare, opiniile băncilor	11
Anexa 3 Răspunsurile băncilor la <i>Chestionarul privind riscurile sistemice</i>	12
Anexa 4 Structura <i>Chestionarului privind riscurile sistemice</i> (septembrie 2023) și precizări metodologice	24

Sondaj privind riscurile sistemice

Scenariul unei „aterizări ușoare” (engl. *soft landing*) în care procesul dezinflaționist continuă, fiind în același timp evitată recesiunea, a dominat opinia piețelor de la data ultimului *Sondaj*. Pe fondul perspectivelor economice în deteriorare, recesiunea rămâne încă un scenariu plauzibil. Riscul ca prețurile la energie să întrerupă traiectoria descendentă a inflației de bază nu poate fi exclus, materializarea acestuia depinzând în mare măsură de condițiile meteorologice pe timpul iernii, precum și de evoluțiile economice și politice globale. În plus, o intensificare a riscului geopolitic poate avea loc pe fondul incertitudinii în ceea ce privește conflictul recent din Orientul Mijlociu, al persistenței războiului declanșat de Rusia împotriva Ucrainei, precum și al tensiunilor continue între Statele Unite și China.

Cel mai recent *Raport asupra stabilității financiare la nivel global* publicat de Fondul Monetar Internațional¹ pune în evidență o serie de provocări pentru perioada următoare (Anexa 1, Tabel 1), respectiv: (1) perspectivele incerte privind inflația, care deși s-a plasat pe o tendință descrescătoare, rămâne ridicată în majoritatea țărilor, economia globală fiind susceptibilă la noi șocuri inflaționiste, cum ar fi creșterile prețurilor la alimente și energie, (2) riscul de reevaluare a prețurilor activelor pe fondul desincronizării politicii monetare la nivel global, (3) incertitudinile cu privire la evoluția ciclului de credit, pe măsură ce capacitatea de rambursare a debitorilor se deteriorează, (4) provocările privind finanțarea datoriei suverane pentru statele cu venituri reduse (engl. *low-income*) și randamente ridicate, (5) presiunile asupra accesului la piața imobiliară rezidențială pe fondul ratelor de dobândă elevate și (6) fragilitățile sectorului imobiliar comercial, ce reprezintă o sursă majoră de risc de credit pentru sectorul financiar global.

La nivelul zonei euro, cel mai recent *Raport asupra stabilității financiare* publicat de Banca Centrală Europeană (BCE)² semnalează faptul că stabilitatea financiară rămâne, în general, fragilă, în urma provocărilor repetate cu care s-a confruntat în ultimii ani. Vulnerabilitățile identificate de BCE pentru următoarea perioadă (Anexa 1, Tabel 2) sunt: (1) deteriorarea capacității de onorare a serviciului datoriei aferente sectorului nefinanciar în contextul perspectivelor economice slabe, (2) vulnerabilitatea crescută a piețelor la ratele mai mari ale dobânzilor, încetinirea creșterii economice și riscurile geopolitice, (3) provocări la adresa profitabilității băncilor, pe fondul creșterii îngrijorărilor legate de calitatea activelor și costurile de finanțare crescute și (4) riscul de credit în sectorul financiar nebanca, care se adaugă la preocupările legate de lichiditate și îndatorare.

În România, primele instituții de credit, în funcție de valoarea activelor, au identificat în ediția curentă a *Chestionarului*³ cinci riscuri sistemice ridicate și șase riscuri sistemice

¹ FMI, *Raportul de stabilitate financiară la nivel global*, octombrie 2023

² BCE, *Raportul de stabilitate financiară*, noiembrie 2023

³ În analiză sunt incluse toate băncile considerate de importanță sistemică începând cu 01 ianuarie 2023, Garanti Bank și ING Bank. Răspunsurile individuale ale băncilor se regăsesc în Anexa 3.

moderate (Anexa 2), similar exercițiului precedent (martie 2023), deși ordinea în ierarhia riscurilor, după importanță, s-a modificat.

Deteriorarea echilibrului macroeconomic interne este primul risc sistemic evaluat la un nivel ridicat, revenind pe prima poziție în clasament, pe care a ocupat-o în ultimii ani succesiv, cu excepția exercițiului precedent (martie 2023), când s-a situat pe locul al doilea. Conform evaluărilor instituțiilor de credit, probabilitatea de apariție este peste medie, 4 bănci respondente considerând că probabilitatea de apariție a acestui risc este una foarte ridicată și alte 3 bănci ridicată, impactul potențial asupra sistemului fiind peste medie, însă capacitatea de gestionare este evaluată drept relativ ușor de gestionat.

Următorul risc sistemic ridicat este riscul privind cadrul legislativ incert și impredictibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar, în urcare de pe poziția a treia în ediția din martie 2023, pe fondul creșterii atât a probabilității de apariție (peste medie), cât și a dificultății de gestionare (relativ dificil de gestionat). Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei monedei naționale cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM, a coborât pe locul al treilea, de pe primul loc în ediția precedentă, însă rămâne un risc de nivel ridicat, cu o probabilitate de apariție peste medie, fiind însă relativ ușor de gestionat. Ultimele două riscuri evaluate la nivel ridicat, respectiv riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare și riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental, și-au menținut pozițiile în ierarhia riscurilor (locul 4 și 5 din 11), însă probabilitatea de apariție a primului dintre acestea a crescut de la sub medie la peste medie.

Riscurile sistemice de nivel moderat, ordonate după importanță, se referă la: riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne (locul 6 din 11, în urcare de pe locul 8 în martie 2023, dificultatea de gestionare a riscului fiind evaluată în creștere), riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială (menținere pe locul 7 din 11), riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public (locul 8 din 11, în urcare de pe locul 9 în martie 2023), riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială (urcare pe locul 9 din 11, față 10 în martie 2023, dificultatea de gestionare fiind evaluată în creștere), riscul privind lichiditatea sectorului bancar, a cărui importanță s-a diminuat considerabil față de exercițiul precedent, fiind clasat în ediția curentă pe locul 10 din 11 față de 6 în martie 2023 și riscul climatic (menținere pe ultimul loc în ierarhia riscurilor, însă dificultatea de gestionare și probabilitatea de apariție au fost evaluate în creștere).

Întrebările adiționale adresate instituțiilor de credit în acest exercițiu au vizat:

- (1) implicațiile și/sau riscurile care pot proveni dinspre piața imobiliară comercială și
- (2) riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental, respectiv identificarea categoriilor de credit și/sau debitori pentru care băncile se așteaptă la o deteriorare a capacității de plată în perioada următoare.

În opinia principalelor bănci autohtone, riscurile dinspre piața imobiliară comercială (engl. *commercial real estate*, CRE) din România se situează la un nivel redus comparativ cu situația la nivel european, iar impactul materializării acestora este unul relativ limitat. Totuși, instituțiile de credit identifică o serie de factori care pot augmenta riscurile dinspre sectorul CRE: (i) intensificarea presiunilor asupra sectorului imobiliar comercial autohton pe fondul inflației ridicate, perspectivelor în scădere de creștere economică, orientării către lucrul la distanță (engl. *work from home*) ca urmare a pandemiei, precum și către comerțul în mediul online, (ii) temperarea activității pe piața imobiliară comercială (diminuarea volumului tranzacțiilor și a autorizațiilor de construcție), (iii) necesitatea alinierii la standardele internaționale privind factorii de mediu, sociali și de guvernare (ESG) și (iv) o posibilă deteriorare a capacității de plată a debitorilor, ca urmare a scăderii prețurilor suprafețelor comerciale închiriate. Aceste riscuri pot avea implicații de natura scăderii împrumuturilor acordate firmelor din sectorul imobiliar comercial, înspririi standardelor de creditare asociate acestora, precum și reducerii gradului de acoperire a creditelor prin garanții (engl. *loan-to-value*, LTV), ca urmare a diminuării prețurilor bunurilor imobile comerciale. În funcție de segmentul de piață imobiliară comercială, băncile au raportat următoarele evoluții: a) segmentul spațiilor industriale se regăsește într-o fază de expansiune, cu riscuri reduse din perspectiva sectorului bancar, b) segmentul spațiilor de birouri este într-o stare de așteptare (engl. *wait and see*) și nu sunt preconizate modificări semnificative în perioada următoare, iar c) segmentul spațiilor comerciale (retail) s-a stabilizat după încheierea pandemiei.

În ciuda condițiilor macroeconomice și geopolitice care au caracterizat ultimii ani atât economia românească, cât și cea la nivel global, calitatea portofoliului de credite s-a menținut la niveluri ridicate. În ceea ce privește riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental în perioada următoare, categoria de debitori pentru care băncile se așteaptă la o deteriorare a capacității de plată se referă la sectorul companiilor nefinanciare, în special companiile micro și IMM. Factorii care stau la baza acestor așteptări constau în: (i) pachetul de noi măsuri fiscal-bugetare, (ii) volatilitatea mai ridicată a veniturilor, (iii) sensibilitatea mai mare la evoluția ciclului economic și (iv) expunerea crescută la riscul valutar. În contrast, conform opiniei băncilor, segmentul populației a dovedit reziliență în urma șocurilor din ultimii ani, în contextul măsurilor macroprudențiale adresate debitorilor, implementate de banca centrală încă din anul 2011.

Conform *Raportului asupra stabilității financiare al BNR* (ediția din decembrie 2023), principalele riscuri la adresa stabilității financiare identificate vizează: (i) incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice, al războiului din Ucraina și al conflictului din Orientul Mijlociu, (ii) tensionarea echilibrului macroeconomic interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale, precum și a conduitei viitoare a politicii fiscale și a celei de venituri, pe fondul continuării consolidării bugetare, (iii) întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin PNRR, și (iv) riscul de nerambursare a creditelor de către sectorul neguvernamental (Anexa 1, Tabel 3).

Incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice, al războiului din Ucraina și al conflictului din Orientul Mijlociu reprezintă primul risc sever identificat de BNR.

FMI estimează o încetinire a economiei globale, de la o rată de creștere de 3,5 la sută în anul 2022 la 3 la sută pentru anul 2023, respectiv 2,9 la sută pentru 2024⁴. Turbulențele din sectoarele bancare din SUA și Elveția s-au ameliorat, iar sentimentul investitorilor pe piețele financiare internaționale a fost unul favorabil, determinat de percepția că presiunile inflaționiste se vor tempera, fără a cauza o scădere substanțială a activității economice. Noul context macroeconomic și geopolitic incert, la care se adaugă persistența inflației (în special a celei de bază), o creștere economică lentă și majorarea costurilor de finanțare reprezintă noi provocări pentru sistemul financiar. Până în prezent, impactul conflictului din Orientul Mijlociu a fost unul limitat, având implicații doar asupra prețurilor la mărfuri.

Tensionarea echilibrelor macroeconomice interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale, precum și a conduitei viitoare a politicii fiscale și a celei de venituri, pe fondul continuării consolidării bugetare, este al doilea risc sever identificat de BNR. Pe plan intern, în primele trei trimestre ale anului 2023, rata reală de creștere a PIB a fost de +1,9 la sută (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, valori ajustate sezonier). Pentru acest an se păstrează perspectivele unei dinamici reduse, urmate de o potențială revenire moderată în anul viitor. Conform Comisiei Europene, România înregistrează rate prognozate de creștere mai mari comparativ cu țările din regiune (+2,2 la sută pentru anul 2023 și +3,1 la sută pentru anul 2024, față de rate de creștere între -0,7 la sută și 2 la sută pentru anul 2023 și, respectiv între 1,4 și 2,7 la sută pentru anul 2024 în Cehia, Ungaria, Polonia și Bulgaria). Evoluția viitoare a activității economice este marcată de incertitudine, în contextul pachetului de măsuri fiscal-bugetare adoptat în octombrie 2023, precum și al conduitei viitoare a politicii fiscale și a celei privind veniturile, dată fiind necesitatea continuării procesului de consolidare fiscală. Deficitul bugetului consolidat s-a majorat cu mai mult de o treime în primele nouă luni ale anului curent comparativ cu aceeași perioadă a anului 2022, până la 56 miliarde lei (conform metodologiei naționale), respectiv 3,55 la sută din PIB. Contul curent al balanței de plăți a înregistrat, de asemenea, un deficit important în primele nouă luni ale anului 2023 (16,1 miliarde euro, respectiv circa 7 la sută din PIB), dar în scădere comparativ aceeași perioadă a anului anterior (-25 la sută față de perioada ianuarie-septembrie 2022).

Întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin PNRR, reprezintă al treilea risc sistemic de nivel ridicat identificat de BNR.

Având în vedere cadrul macroeconomic și geopolitic actual, una dintre prioritățile pe care România ar trebui să o aibă este fructificarea oportunităților de finanțare prin Mecanismul de redresare și reziliență. Până în prezent (septembrie 2023), au fost obținute finanțări în valoare de 9,1 miliarde euro⁵, ca urmare a îndeplinirii a 70 de jaloane și ținte, respectiv circa o treime din sumele alocate. De o importanță sporită

⁴ *World Economic Outlook*, octombrie 2023.

⁵ *Recovery and Resilience Scoreboard* (europa.eu)

este îndeplinirea corespunzătoare a obiectivelor asumate, mai ales în contextul deciziei Comisiei Europene de a suspenda alocarea a 53 de milioane de euro din cauza ratării a două dintre jaloanele ce vizează sectorul energetic.

Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental este evaluat la nivel moderat, însă în creștere. Capacitatea de rambursare a creditelor bancare de către companiile nefinanciare și populație a înregistrat evoluții similare, însă de intensități diferite: (i) în cazul firmelor, rata de neperformanță s-a menținut în jurul valorii de 4 la sută în luna septembrie 2023, după ce în luna iulie a aceluiași an a înregistrat cel mai mic nivel din 2015 (3,9 la sută, pe baza definiției ABE), iar (ii) în cazul populației, se observă continuarea tendinței de deteriorare a capacității de plată, rata de neperformanță crescând până la 3,3 la sută (septembrie 2023), distingându-se în structură creditele de consum garantate cu ipotecă (rata NPL de 12,5 la sută), urmate de cele de consum negarantat (5,6 la sută).

Anexa 1

Harta principalelor riscuri la adresa stabilității financiare la nivel global

Tabel 1. Principalii factori destabilizatori la adresa stabilității financiare la nivel global

1. Perspectivele incerte privind inflația, economia globală fiind susceptibilă la noi șocuri inflaționiste, cum ar fi creșterile prețurilor la alimente și energie.
2. Riscul de reevaluare a prețurilor activelor pe fondul desincronizării politicii monetare la nivel global.
3. Incertitudinile cu privire la evoluția ciclului de credit la nivel global, pe măsură ce capacitatea de rambursare a debitorilor se deteriorează.
4. Provocările privind finanțarea datoriei suverane pentru statele cu venituri reduse (engl. *low-income*) și randamente ridicate.
5. Presiunile asupra accesului la piața imobiliară rezidențială pe fondul ratelor de dobândă elevate.
6. Fragilitățile sectorului imobiliar comercial, ce reprezintă o sursă majoră de risc de credit pentru sectorul financiar.

Sursa: FMI, *Global Financial Stability Report* (octombrie 2023)

Tabel 2. Principalele vulnerabilități asupra sistemului financiar din zona euro

1. Deteriorarea capacității de onorare a serviciului datoriei aferentă sectorului nefinanciar.
2. Vulnerabilitatea crescută a piețelor la ratele mai mari ale dobânzilor, încetinirea creșterii economice și riscurile geopolitice.
3. Provocări la adresa profitabilității băncilor, pe fondul creșterii îngrijorărilor legate de calitatea activelor și costurile de finanțare crescute.
4. Riscul de credit în sectorul financiar nebanca se adaugă la preocupările legate de lichiditate și îndatorare.

Sursa: BCE, *Financial Stability Review* (noiembrie 2023)

Tabel 3. Harta riscurilor la adresa stabilității financiare din România*

- Incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice, al războiului din Ucraina și al conflictului din Orientul Mijlociu
 - Tensionarea echilibrului macroeconomic interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale, precum și a conduitei viitoare a politicii fiscal și a celei de venituri, pe fondul continuării consolidării bugetare
 - Întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)
 - Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental
- risc sistemic sever
 - risc sistemic ridicat
 - risc sistemic moderat
 - risc sistemic redus

* Culoarea indică intensitatea riscului. Săgețile indică perspectiva riscului în perioada următoare.

Sursa: BNR, *Raportul asupra stabilității financiare* (decembrie 2023)

Anexa 2

Harta riscurilor la adresa stabilității financiare, opiniile băncilor

Tabel 1. Dinamica opiniilor băncilor privind riscurile sistemice asupra sistemului financiar⁶ pentru perioada septembrie 2023 – septembrie 2024

Nr.*	Risc sistemic la adresa sectorului financiar	Nivel curent al riscului**	Dificultatea de gestionare a riscului***
Risc 1	Deteriorarea echilibrului macroeconomic intern	↑	→
Risc 2	Cadrul legislativ incert și impredictibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar	↑	↑
Risc 3	Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei monedei naționale cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM	→	→
Risc 4	Riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare	→	↑
Risc 5	Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental	→	→
Risc 6	Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne	→	↑
Risc 7	Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială	→	→
Risc 8	Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex.: titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex.: creditele „Prima casă”, „Noua casă”)	→	→
Risc 9	Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială	→	↑
Risc 10	Riscul privind lichiditatea sectorului bancar	→	→
Risc 11	Riscul climatic	→	↑

■ risc sistemic sever/foarte dificil de gestionat (valori absolute între 7 și 8)
■ risc sistemic ridicat/dificil de gestionat (valori absolute între 5 și 6)
■ risc sistemic moderat/gestionabil (valori absolute între 3 și 4)
■ risc sistemic redus/fără probleme (valori absolute între 1 și 2)

* Ordinea riscurilor este dată de importanța medie a riscului conform răspunsurilor băncilor.

** Culoarea indică nivelul curent al riscului, calculat ca medie între probabilitatea de materializare a riscului și impactul asupra sectorului bancar în caz de materializare în cursul unui an.

*** Culoarea indică nivelul curent al dificultății de gestionare a riscului de către instituțiile de credit.

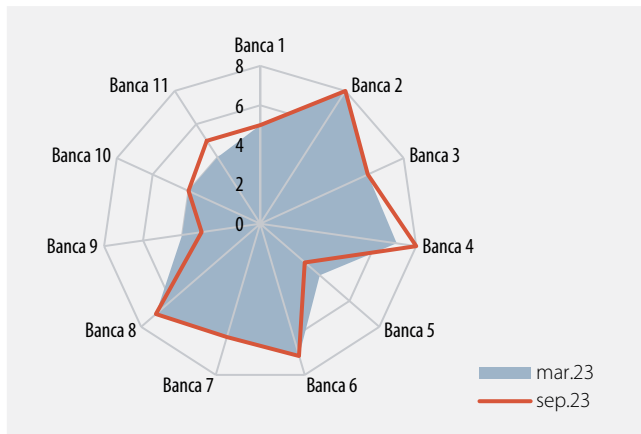
Notă: Săgețile indică evoluția riscului/capacității de gestionare a acestuia relativ la exercițiul anterior (martie 2023), considerând un prag de materialitate de 0,5 puncte.

⁶ Reflectă modificarea opiniilor față de ultimul Raport. Pentru structura chestionarului și detalii metodologice a se vedea Anexa 4.

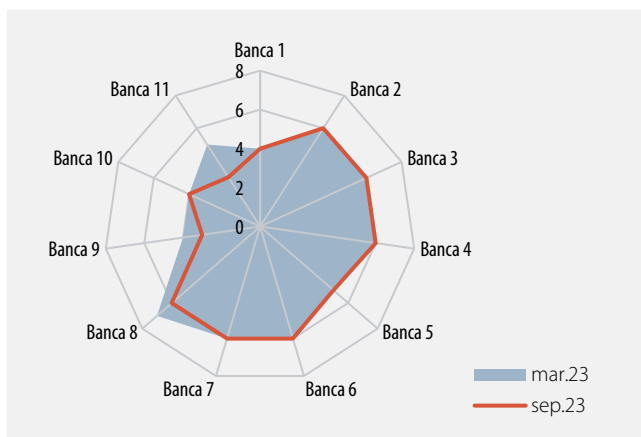
Anexa 3

Răspunsurile băncilor la Chestionarul privind riscurile sistemice

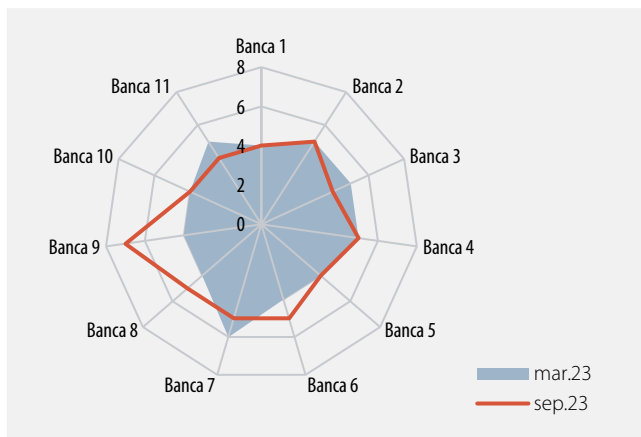
1. Riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare

Grafic 1a. Probabilitatea de apariție

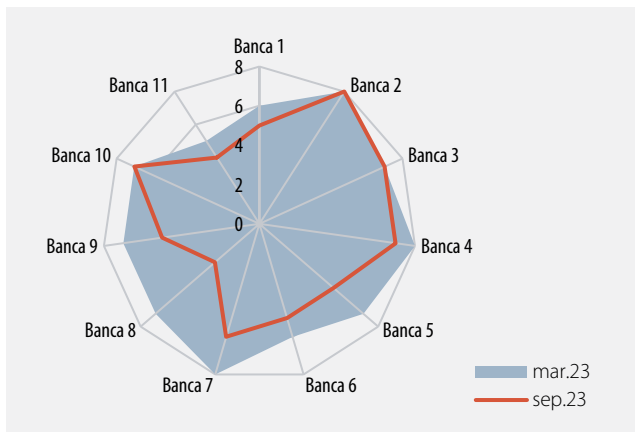
Grafic 1b. Severitatea impactului

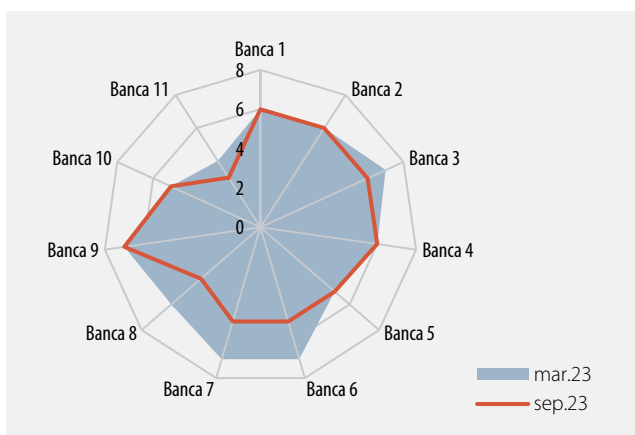
Grafic 1c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

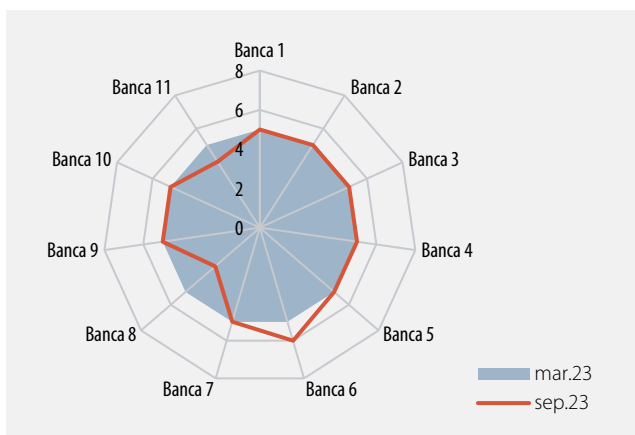
2. Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM

Grafic 2a. Probabilitatea de apariție

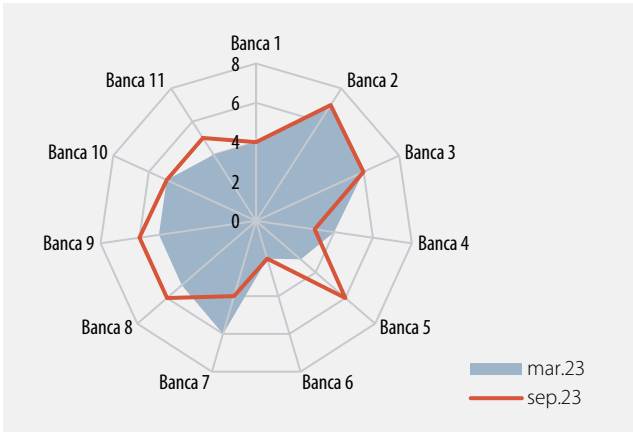
Grafic 2b. Severitatea impactului

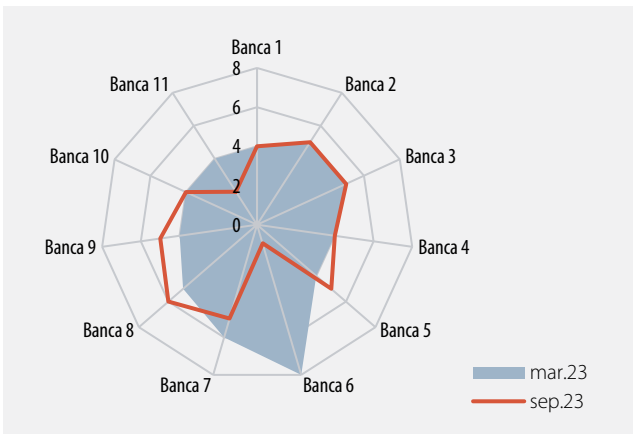
Grafic 2c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

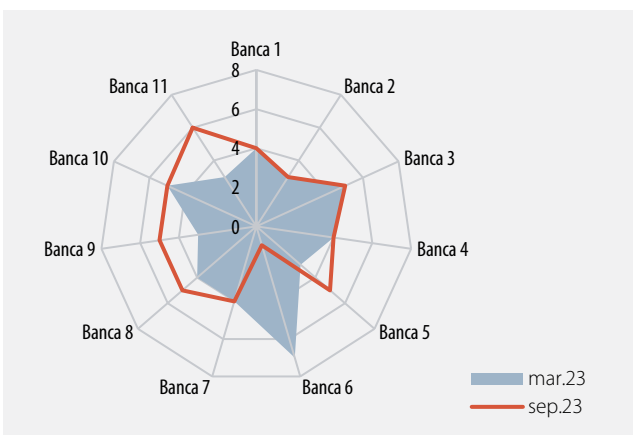
3. Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne

Grafic 3a. Probabilitatea de apariție

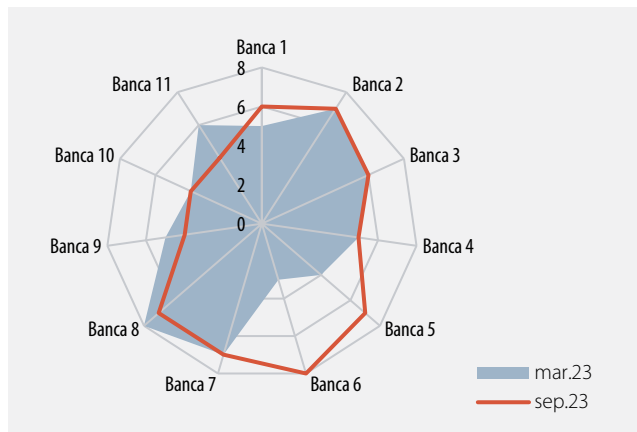
Grafic 3b. Severitatea impactului

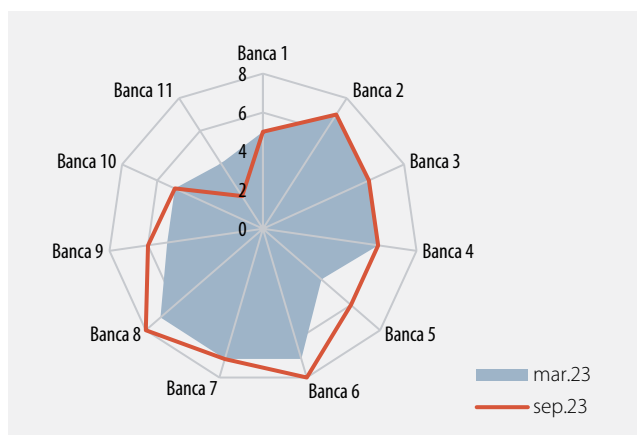
Grafic 3c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

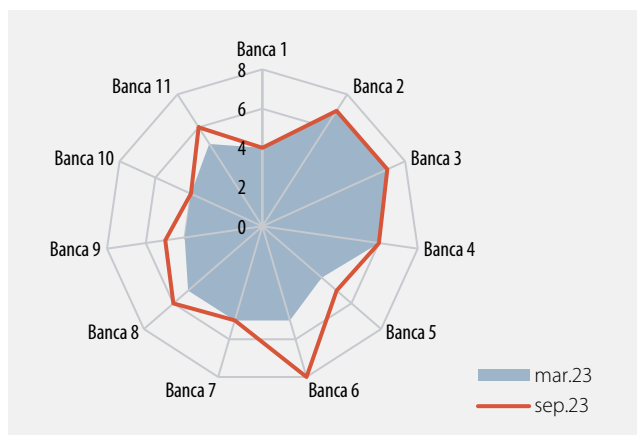
4. Cadrul legislativ incert și imprecizabil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar

Grafic 4a. Probabilitatea de apariție

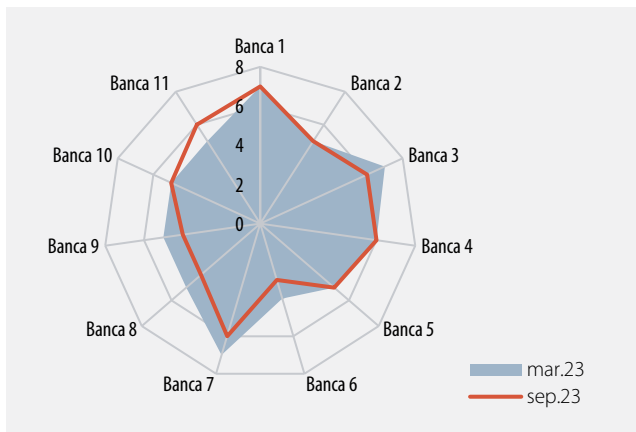
Grafic 4b. Severitatea impactului

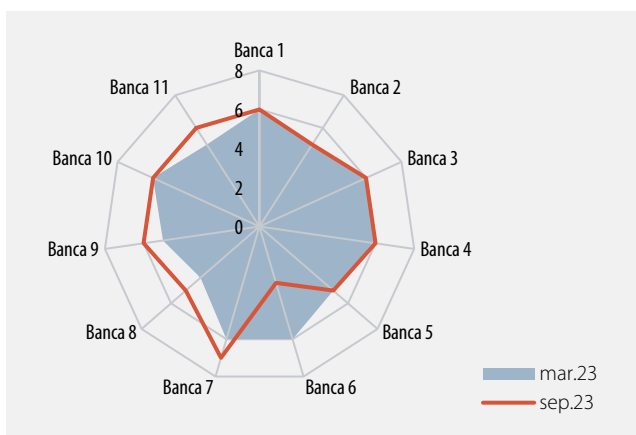
Grafic 4c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

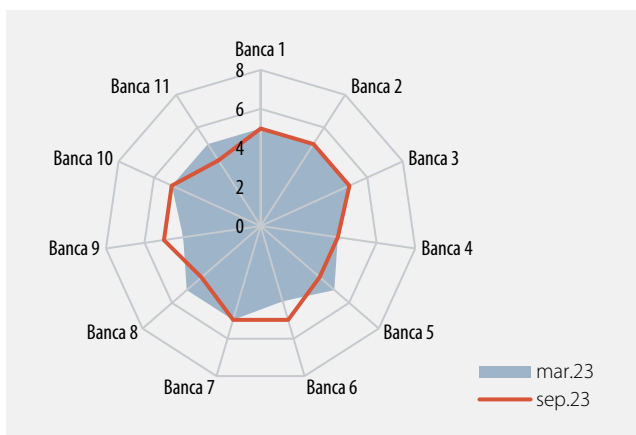
5. Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental

Grafic 5a. Probabilitatea de apariție

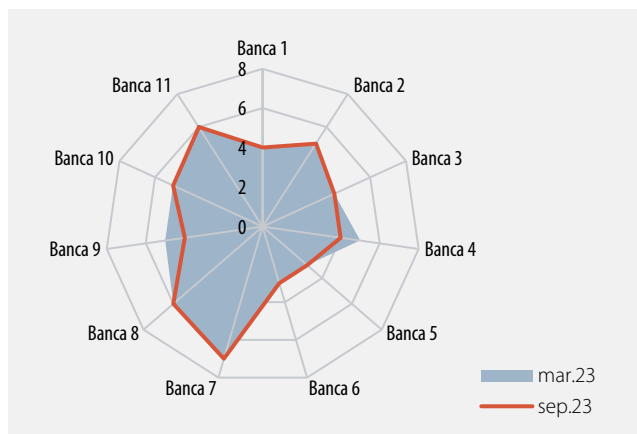
Grafic 5b. Severitatea impactului

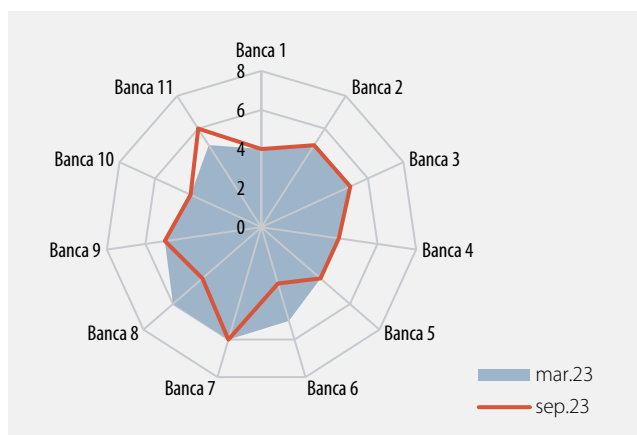
Grafic 5c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

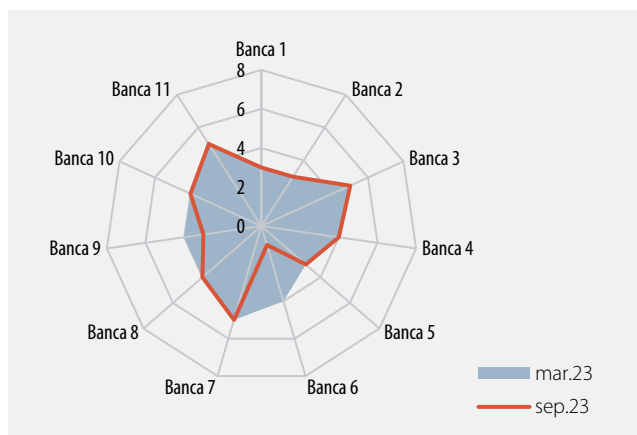
6. Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex.: titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex.: creditele „Prima casă”)

Grafic 6a. Probabilitatea de apariție

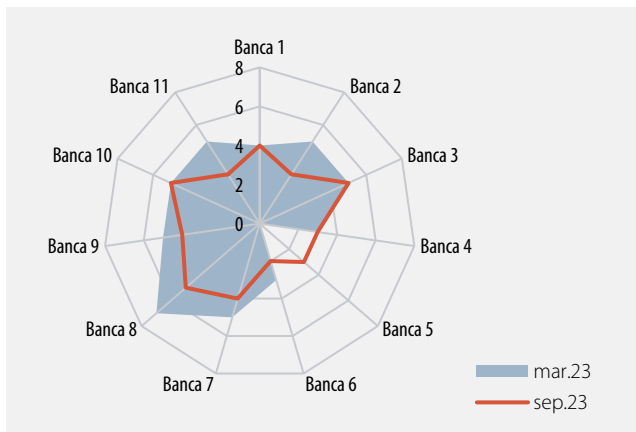
Grafic 6b. Severitatea impactului

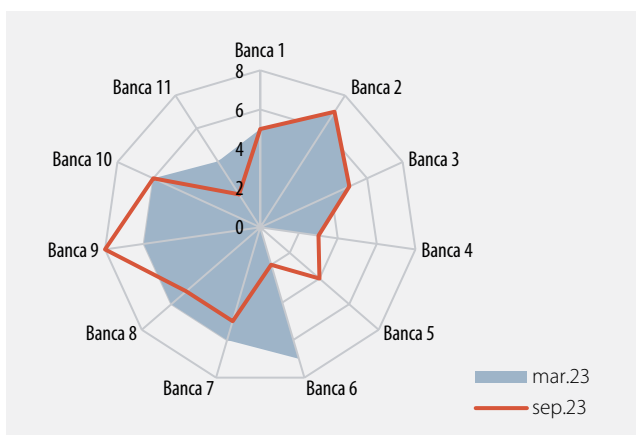
Grafic 6c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

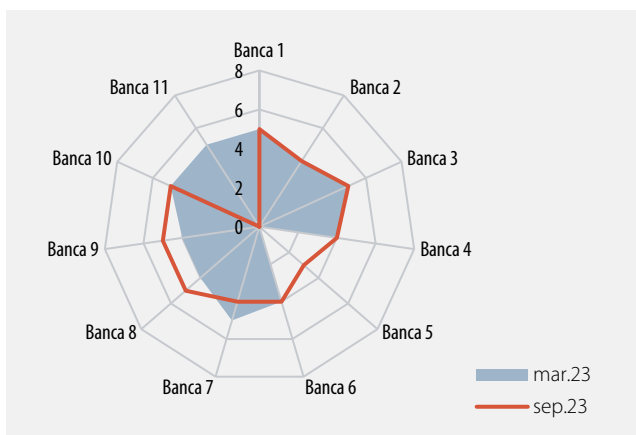
7. Riscul privind lichiditatea sectorului bancar

Grafic 7a. Probabilitatea de apariție

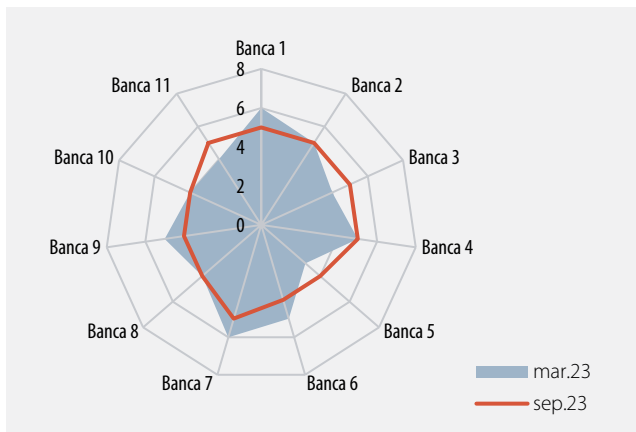
Grafic 7b. Severitatea impactului

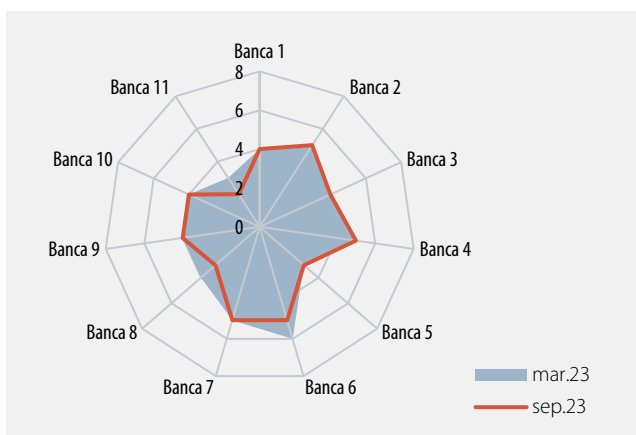
Grafic 7c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

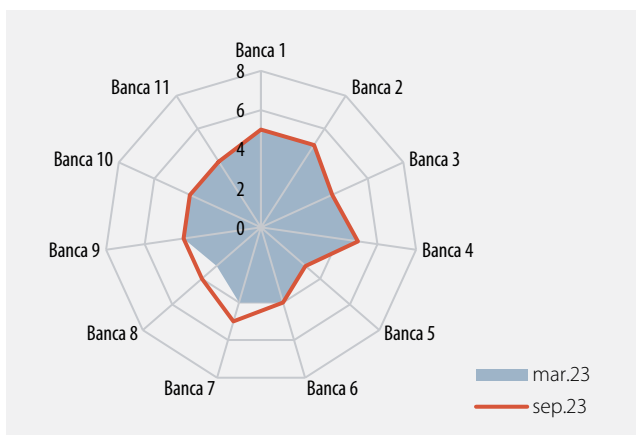
8. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială

Grafic 8a. Probabilitatea de apariție

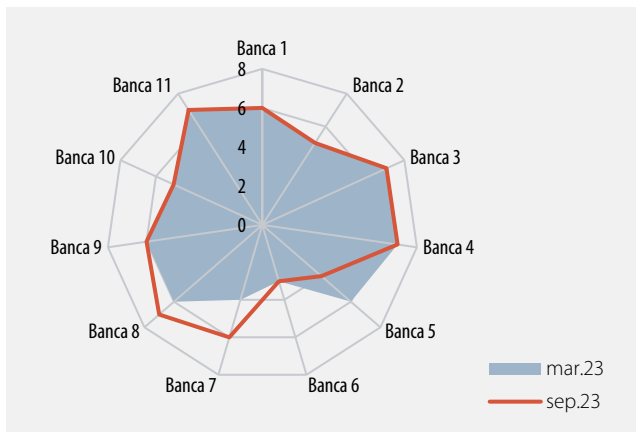
Grafic 8b. Severitatea impactului

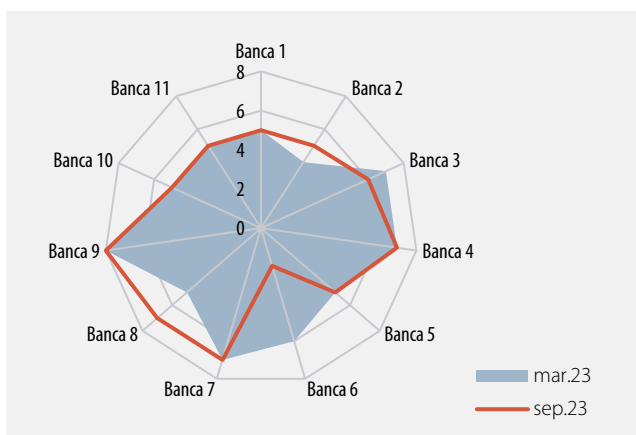
Grafic 8c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

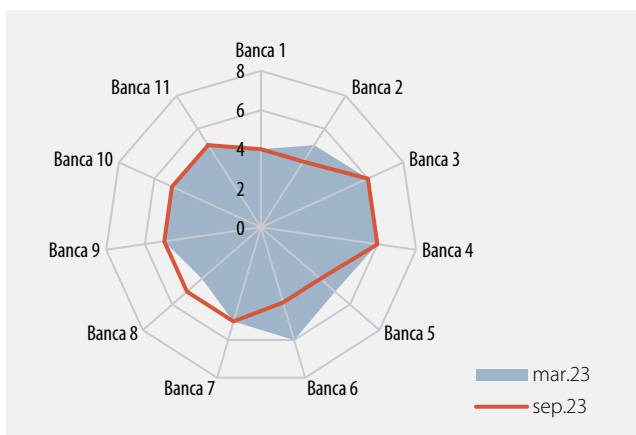
9. Deteriorarea echilibrilor macroeconomice interne

Grafic 9a. Probabilitatea de apariție

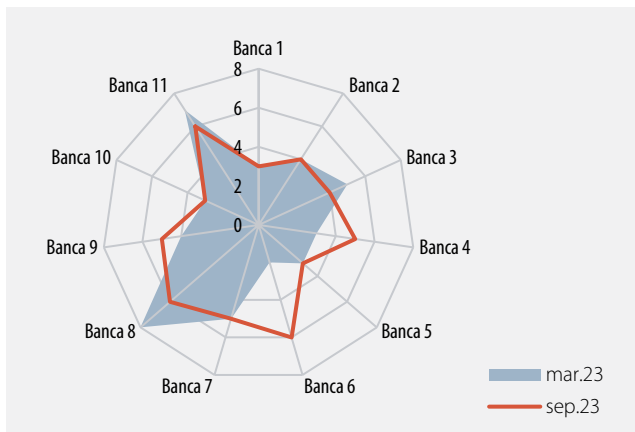
Grafic 9b. Severitatea impactului

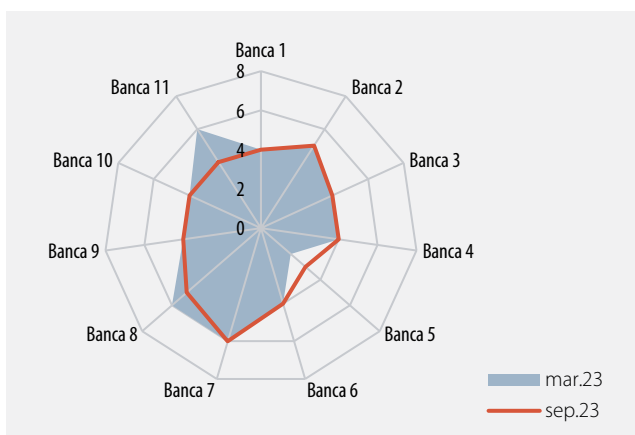
Grafic 9c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

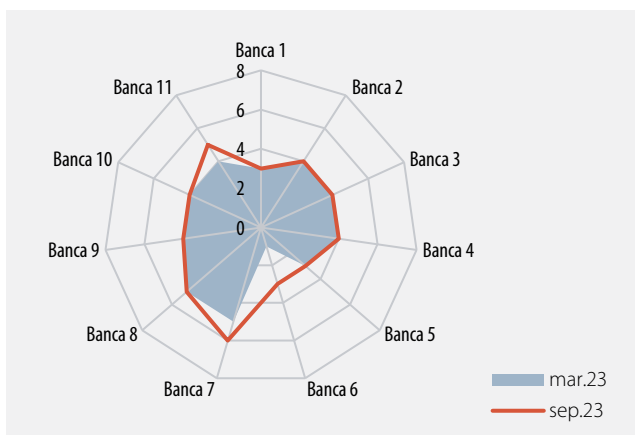
10. Riscul climatic

Grafic 10a. Probabilitatea de apariție

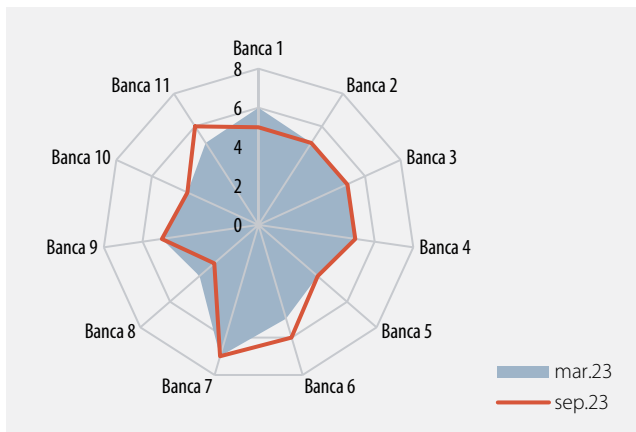
Grafic 10b. Severitatea impactului

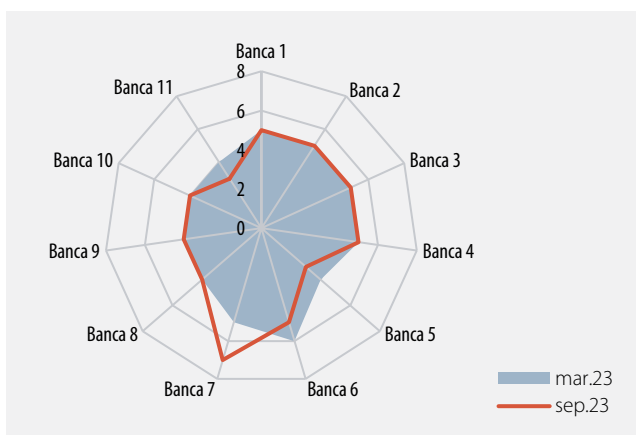
Grafic 10c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

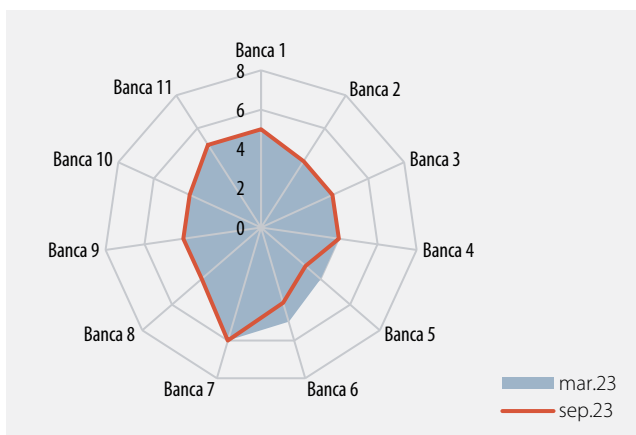
11. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială

Grafic 11a. Probabilitatea de apariție

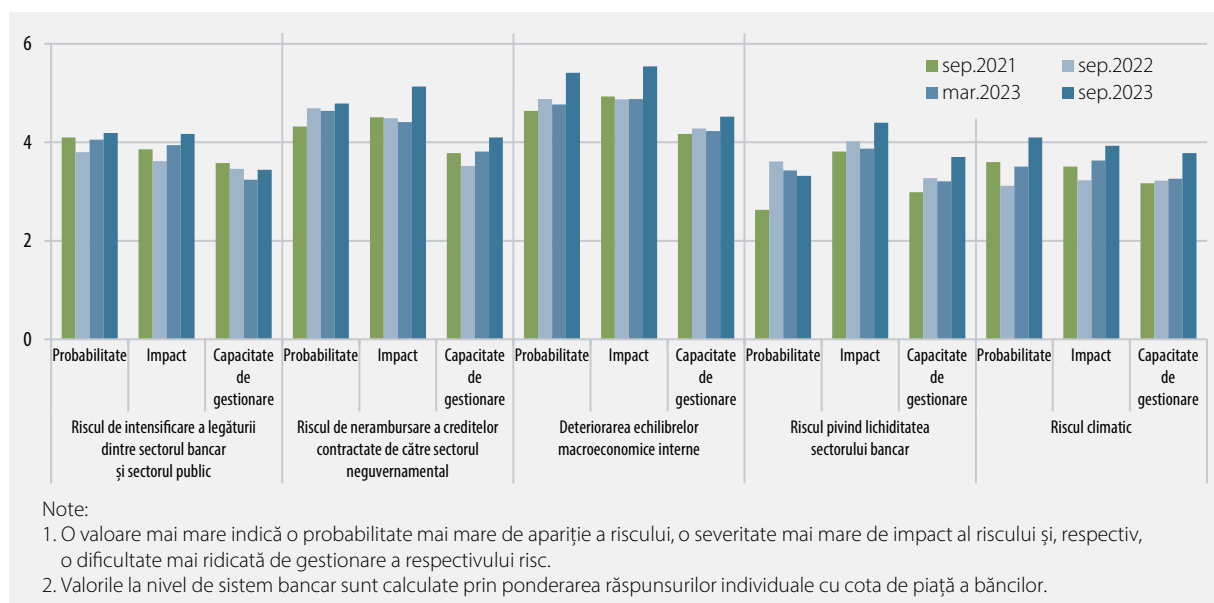
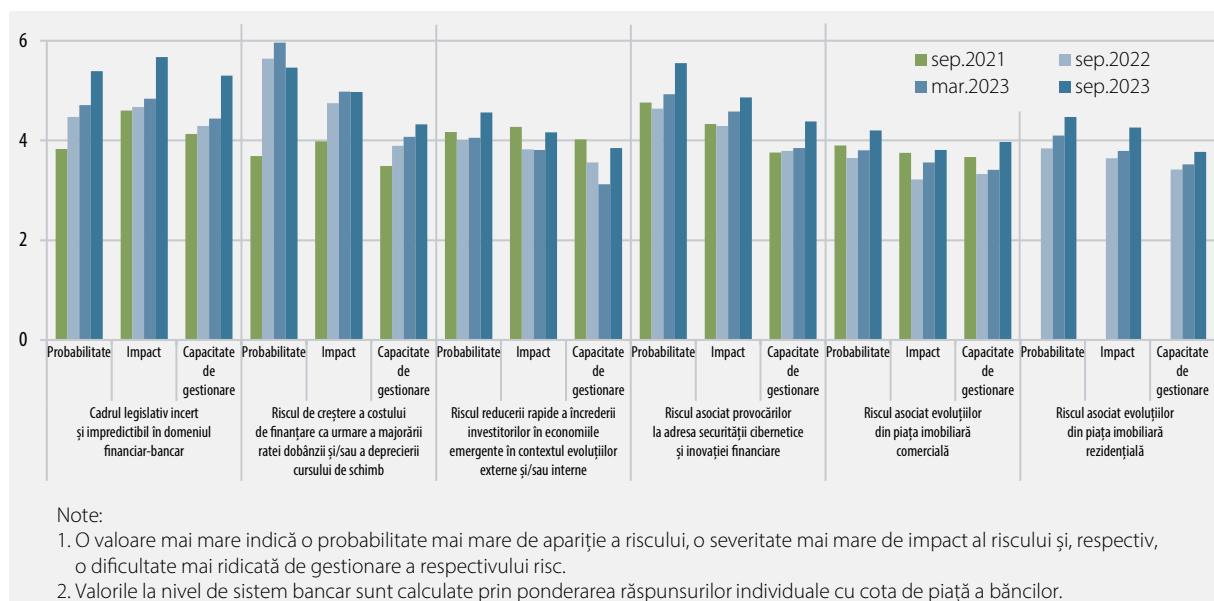
Grafic 11b. Severitatea impactului

Grafic 11c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

Grafic 12. Evoluția răspunsurilor agregate ale băncilor referitoare la probabilitatea de apariție, impactul potențial și capacitatea de gestionare a riscurilor sistemice

Anexa 4

Structura Chestionarului privind riscurile sistemice (septembrie 2023) și precizări metodologice

Chestionar privind riscurile sistemice				
Denumirea instituției de credit:				
Data de referință: 30-09-2023				
Pentru scopurile acestui chestionar, noțiunea de risc sistemic se referă la „riscul de perturbare a sistemului financiar care poate genera consecințe negative grave pentru piața internă și economia reală” (Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010).				
1a	Vă rugăm să evaluați pentru următoarele 12 luni riscurile sistemice identificate la punctele 1-11 din tabelul de mai jos. De asemenea, vă rugăm să completați la punctul 12 al tabelului un alt risc sistemic identificat din perspectiva dumneavoastră			
Riscuri sistemice	Importanța riscului (A)	Probabilitatea de apariție a riscului (B)	Impactul potențial asupra sectorului bancar (C)	Capacitatea băncii de gestionare a riscului (D)
1. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială				
2. Cadrul legislativ incert și imprecizabil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar				
3. Riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare				
4. Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei monedei naționale cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM				
5. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială				
6. Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul guvernamental				
7. Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne				
8. Riscul climatic				
9. Riscul privind lichiditatea sectorului bancar				
10. Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex.: titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex.: creditele „Prima casă”)				
11. Deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne				
12.				
Explicații:				
(A) În clasificarea riscurilor în funcție de importanță, vă rugăm să utilizați următoarea scală de la 1 la 11, unde 1 este cel mai important risc, iar 11 este cel mai puțin important risc. Evaluarea importanței unui risc (A) combină: probabilitatea de materializare a acestuia (B) și impactul în caz de materializare (C), luând în calcul capacitatea băncii de a gestiona respectivul risc (D).				
(B) În clasificarea riscurilor în funcție de probabilitatea de apariție, vă rugăm să utilizați următoarea scală: Risc cu probabilitate, 1=Nesemnificativă, 2=Foarte redusă, 3=Redusă, 4=Sub medie, 5=Peste medie, 6=Ridicată, 7=Foarte ridicată și 8=Sigură.				
(C) În clasificarea riscurilor în funcție de impactul potențial asupra sistemului financiar, i.e. pierderea așteptată condiționată de materializarea respectivului risc, vă rugăm să utilizați următoarea scală: Risc cu impact 1=Nesemnificativ, 2=Foarte redus, 3=Redus, 4=Sub medie, 5=Peste medie, 6=Ridicată, 7=Foarte ridicată și 8=Extrem de ridicată.				
(D) În clasificarea riscurilor în funcție de capacitatea instituției de credit de a gestiona respectivul risc înainte de apariție (i.e. cât de pregătită este banca dvs. de a lua măsuri <i>ex ante</i> pentru a reduce semnificativ riscul), vă rugăm să utilizați următoarea scală: 1=Fără probleme, 2=Foarte ușor de gestionat, 3=Ușor de gestionat, 4=Relativ ușor de gestionat, 5=Relativ dificil de gestionat, 6=Dificil de gestionat, 7=Foarte dificil de gestionat, 8=Nu poate fi gestionat.				
1b	Vă rugăm să furnizați, dacă este cazul, orice clarificări sau informații suplimentare pe care le considerați a fi necesare pentru o mai bună înțelegere a răspunsurilor de la punctul 1a.			
Clarificări/ Informații suplimentare				
1.				

continuare

1c	Vă rugăm să detaliați, din perspectiva instituției dumneavoastră, implicațiile și/sau riscurile care pot proveni dinspre piața imobiliară comercială.
1.	
1d	În continuarea întrebării 1a, punctul 6 privind riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental, vă rugăm să detaliați, din perspectiva instituției dumneavoastră, categoriile de credit și/sau debitori (separat pentru sectorul companiilor nefinanciare și pentru populație) pentru care vă așteptați la o deteriorare a capacității de plată în perioada următoare, precum și argumentele care stau la baza acestor așteptări.
1.	

Analiza este realizată pe baza răspunsurilor instituțiilor de credit la *Chestionarul privind riscurile sistemice*. Sondajul este transmis celor mai importante 11 bănci din sistem după valoarea activelor. Acestea dețineau 90 la sută din activele totale ale sectorului bancar în luna septembrie 2023. *Chestionarul* este adresat persoanelor cu atribuții de conducere din cadrul departamentelor de administrare a riscului ale acestor instituții.

Mecanismul analizei este următorul: BNR identifică riscurile care pot fi considerate sistemice și solicită băncilor să răspundă în ce măsură opinia lor este asemănătoare, cum ierarhizează respectivele riscuri după importanța posibilelor consecințe asupra sistemului financiar, care este capacitatea lor de a face față consecințelor în ipoteza concretizării riscului și care consideră că este probabilitatea de apariție a riscului sistemic. De asemenea, băncile au posibilitatea să propună riscuri care, în opinia lor, sunt sistemice.

Metoda de agregare a răspunsurilor băncilor cu privire la cele trei elemente ale riscurilor (probabilitatea de apariție, severitatea impactului și capacitatea de gestionare a riscului) este media ponderată, factorul de ponderare fiind cota de piață a activelor.

Abrevieri

ABE	Autoritatea Bancară Europeană
BCE	Banca Centrală Europeană
BNR	Banca Națională a României
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CRE	Commercial Real Estate – Piața imobiliară comercială
CRS	<i>Chestionar privind riscurile sistemice</i>
IFN	instituție financiară nebancaară
FED	Sistemul Federal de Rezerve al Statelor Unite ale Americii
FMI	Fondul Monetar Internațional
FSB	Consiliul pentru stabilitate financiară
UE	Uniunea Europeană

